Europees Parlement
2019-2024

Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

2023/2085(INI)

30.11.2023

ADVIES

van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

aan de Commissie constitutionele zaken

inzake de tenuitvoerlegging van de verdragsbepalingen inzake EU-burgerschap (2023/2085(INI))

Rapporteur voor advies: Beata Kempa

PA_NonLeg

SUGGESTIES

De Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken verzoekt de bevoegde Commissie constitutionele zaken onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

1. merkt op dat ongeveer vijftig miljoen mensen in de EU tot een nationale of taalkundige minderheid behoren; merkt op dat de Commissie geen wetgeving heeft geïnitieerd naar aanleiding van het Europees burgerinitiatief "Minority Safepack – één miljoen handtekeningen voor verscheidenheid in Europa", ondanks het feit dat het initiatief door een grote meerderheid van de EP-leden werd gesteund;

2. merkt op dat het recht op vrij verkeer en de uitoefening van dat recht belangrijke elementen zijn van het EU-burgerschap; merkt op dat de totstandbrenging van het Schengengebied een van de grootste successen van het proces van Europese integratie is en een belangrijke bijdrage levert aan het recht op vrij verkeer binnen de EU; merkt op dat de Raad in zijn conclusies van 9 juni 2011 heeft aangegeven dat de Schengenevaluatie met betrekking tot Bulgarije en Roemenië succesvol was afgerond en dat beide landen aan de technische criteria voor toetreding tot het Schengengebied voldeden;

3. herinnert eraan dat in de Verdragen is bepaald dat het EU-burgerschap gekoppeld is aan en niet mogelijk is zonder het burgerschap van een lidstaat, en dat het burgerschap van lidstaten valt onder de exclusieve bevoegdheden van de lidstaten; wijst erop dat het verkrijgen van het EU-burgerschap strikt gekoppeld is aan het verkrijgen van de nationaliteit van een lidstaat;

4. is van mening dat het EU-burgerschap de gedeelde en gemeenschappelijke Europese democratische identiteit en de daaraan verbonden specifieke rechten, plichten en vrijheden omvat, en dat de uitoefening van deze rechten de band van de burgers met de EU versterkt;

5. herinnert eraan dat uit artikel 20 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) blijkt dat het burgerschap van de Unie gebaseerd is op het burgerschap van een lidstaat; wijst erop dat deze koppeling moet blijven bestaan, ook na eventuele toekomstige herzieningen van de Verdragen;

6. dringt er bij de EU op aan te streven naar de vaststelling van een Europees Handvest inzake digitale rechten, met inbegrip van digitale burgerschapsrechten, voortbouwend op de Europese verklaring inzake digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium;

7. verzoekt de Commissie haar goedkeuring te hechten aan een nieuwe mededeling waarin een aantal belangrijke begrippen uit Richtlijn 2004/38/EG[1] betreffende het recht van vrij

[1] Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden, tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 1612/68 en tot intrekking van de Richtlijnen 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG en 93/96/EEG (PB L 158 van 30.4.2004, blz. 77).

verkeer en verblijf in de EU voor de burgers van de EU en hun familieleden worden verduidelijkt, teneinde de lidstaten actuele richtsnoeren te verstrekken aan de hand waarvan zij de uitvoering van de richtlijn op nationaal niveau kunnen verbeteren, wat de EU-burgers en hun familieleden ten goede komt;

8. verzoekt de Commissie onverwijld een voorstel in te dienen om de richtlijn consulaire bescherming[2] te actualiseren en te verbeteren, onder meer door EU-delegaties een actievere rol toe te bedelen bij de ondersteuning van niet-vertegenwoordigde EU-burgers die buiten de EU reizen of verblijven;

9. verzoekt de Raad en de Europese Raad de nodige maatregelen te nemen om te waarborgen dat landen die aan de technische criteria voor toetreding tot het Schengengebied voldoen, ook daadwerkelijk tot het Schengengebied kunnen toetreden, zodat alle EU-burgers gebruik kunnen maken van hun recht op vrij verkeer, waarmee hun gevoel van Europese identiteit wordt versterkt;

10. verzoekt de Commissie zich op actieve wijze in te zetten voor de totstandbrenging van wederzijdse visumovereenkomsten met niet-EU-landen en betrokken lidstaten om een gelijke behandeling te waarborgen en het beginsel van visumwederkerigheid te eerbiedigen, om op die manier de mobiliteit van alle EU-burgers te bevorderen en hun rechten te versterken;

11. dringt er bij de lidstaten op aan mobiele EU-burgers op het moment waarop zij zich inschrijven als ingezetene te informeren over hun kiesrechten en over de verkiezingsprocedures voor de Europese en gemeenteraadsverkiezingen, en hun de mogelijkheid te bieden zich op dat moment als kiezer te laten registreren;

12. dringt er bij de Raad op aan snel over te gaan tot goedkeuring van de herziening van de richtlijn van de Raad betreffende de kiesrechten van mobiele Unieburgers bij verkiezingen voor het Europees Parlement[3] en van de richtlijn van de Raad betreffende de kiesrechten van mobiele Unieburgers bij gemeenteraadsverkiezingen[4], in overeenstemming met het door het Parlement aangenomen standpunt;

13. is van mening dat de EU-instellingen meer moeten doen om de rechten en vrijheden die voortvloeien uit het EU-burgerschap onder de aandacht te brengen en de kennis hierover bij de burgers te vergroten, en wijst erop dat er in verband met de praktische toepassing van het EU-burgerschap nog steeds sprake is van aanzienlijke tekortkomingen; is van oordeel dat de EU, om het potentieel van het EU-burgerschap ten volle te benutten, maatregelen moet nemen om de bescherming van de fundamentele waarden van de EU te waarborgen; wijst erop dat de bescherming van minderheden, waaronder nationale en taalkundige minderheden, niet alleen een fundamentele waarde

---

[2] Richtlijn (EU) 2015/637 van de Raad van 20 april 2015 betreffende de coördinatie- en samenwerkingsmaatregelen ter vergemakkelijking van de consulaire bescherming van niet-vertegenwoordigde burgers van de Unie in derde landen en tot intrekking van Besluit 95/553/EG (PB L 106 van 24.4.2015, blz. 1).
[3] Voorstel van de Commissie voor een richtlijn van de Raad tot vaststelling van de wijze van uitoefening van het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement ten behoeve van de Unieburgers die verblijven in een lidstaat waarvan zij geen onderdaan zijn (COM(2021)0732).
[4] Voorstel voor een richtlijn van de Raad tot vaststelling van de wijze van uitoefening van het actief en passief kiesrecht bij gemeenteraadsverkiezingen ten behoeve van de burgers van de Unie die verblijven in een lidstaat waarvan zij geen onderdaan zijn (COM(2021)0733).

is, maar ook een belangrijke taak van de Europese Unie;

14. verzoekt de lidstaten de participatie van alle burgers, met inbegrip van burgers uit sociaal kwetsbare groepen, zo veel mogelijk te bevorderen, door de kiesrechten van de burgers te versterken via bewustmakingscampagnes, door ze te stimuleren deel te nemen aan openbare debatten en door passende en op de nationale stemprocedures afgestemde maatregelen te nemen om stemmen gemakkelijker te maken voor personen die behoren tot een gemarginaliseerde, minderheids- of kwetsbare groep en die daardoor moeilijkheden ondervinden bij het stemmen, bijvoorbeeld door burgers de keuze te geven bij welk stembureau zij willen stemmen en de mogelijkheid te bieden gebruik te maken van ondersteunende technologieën, formats en technieken; verzoekt de lidstaten daarnaast om het personen met een handicap toe te staan om, als zij daarom verzoeken, zich bij het stemmen te laten assisteren door een persoon naar keuze, zich in te spannen om stemmen per post mogelijk te maken en, indien mogelijk, te werken aan mogelijkheden om vervroegd fysiek te stemmen, bij volmacht te stemmen of elektronisch of online te stemmen;

15. verzoekt de lidstaten maatregelen te nemen om hun verkiezingsproces te vrijwaren van extremisme, verspreiding van desinformatie en buitenlandse inmenging;

16. herinnert eraan dat in artikel 10 van het Verdrag betreffende de Europese Unie is bepaald dat iedere burger het recht heeft aan het democratisch bestel deel te nemen en dat de besluitvorming moet plaatsvinden op een zo open mogelijke wijze en zo dicht bij de burgers als mogelijk is; verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten ervoor te zorgen dat voldoende tijd wordt uitgetrokken voor raadpleging, dat transparantie gewaarborgd wordt en dat openbare documenten proactief worden gepubliceerd;

17. dringt er bij de Raad en de Commissie op aan de onderhandelingen over de herziening van Verordening (EG) nr. 1049/2001[5] te hervatten, om ervoor te zorgen dat EU-burgers hun recht op toegang tot documenten ten volle kunnen uitoefenen en dat zij de instellingen, organen en instanties van de EU kunnen controleren;

18. dringt er bij de lidstaten op aan een einde te maken aan hun burgerschapsregelingen voor investeerders en andere soortgelijke nationale regelingen of programma's waarmee het mogelijk is het burgerschap te verwerven en waarbij het EU-burgerschap direct of indirect wordt verkocht, omdat dergelijke regelingen en programma's vanuit ethisch, juridisch en economisch oogpunt afkeurenswaardig zijn, niet in overeenstemming zijn met het beginsel van loyale samenwerking, het concept van het EU-burgerschap ondermijnen en in strijd zijn met de beginselen en waarden van de EU; wijst erop dat deze regelingen verschillende ernstige veiligheidsrisico's voor de burgers van de Unie met zich meebrengen, bijvoorbeeld risico's in verband met witwaspraktijken en corruptie; is van oordeel dat het ontbreken van gemeenschappelijke normen voor regelingen waarbij een verblijfsvergunning wordt toegekend op basis van een financiële investering eveneens veiligheidsrisico's met zich kan meebrengen en ertoe kan leiden dat de integriteit van de Unie wordt ondermijnd;

[5] Verordening (EG) nr. 1049/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie (PB L 145 van 31.5.2001, blz. 43).

19. spreekt zijn afschuw uit over het feit dat er in de hele EU nog steeds sprake is van discriminatie op verschillende gronden; herinnert eraan dat in artikel 21 van het EU-Handvest van de grondrechten is vastgelegd dat iedere discriminatie, met name op grond van geslacht, ras, kleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of overtuiging, politieke of andere denkbeelden, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, een handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid, verboden is; geeft nogmaals aan dat discriminatie van personen die tot een kwetsbare groep of tot een minderheid behoren, bestreden moet worden, en pleit nogmaals voor een omvattend EU-beschermingssysteem waarin de bestaande instrumenten van het internationaal recht zijn opgenomen en de beproefde beste praktijken in de EU worden gevolgd;

20. dringt erop aan dat er op basis van artikel 25 VWEU een statuut voor het EU-burgerschap wordt opgesteld, waarin bestaande burgerschapsrechten worden samengebracht en geactualiseerd en nieuwe burgerschapsrechten worden vastgesteld; herinnert eraan dat zowel de opstelling van een EU-burgerschapsstatuut als de actualisering van deze nieuwe rechten in het kader van de Verdragen moet plaatsvinden;

21. dringt erop aan dat in het EU-burgerschapsstatuut een horizontale non-discriminatieclausule wordt opgenomen als extra waarborg voor gelijkheid bij de uitoefening van burgerschapsrechten, om, overeenkomstig artikel 19 VWEU, binnen de Unie een uniform beschermingsniveau te waarborgen voor personen die tot een kwetsbare of gemarginaliseerde groep behoren;

22. verzoekt de Commissie om deze voorstellen in haar komende verslag over het EU-burgerschap 2023 in aanmerking te nemen en de nodige stappen te nemen om er een follow-up aan te geven, met inachtneming van de procedure van artikel 25 VWEU.

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	28.11.2023
Uitslag eindstemming	+: 48 –: 9 0: 5
Bij de eindstemming aanwezige leden	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Vladimír Bilčík, Malin Björk, Vasile Blaga, Karolin Braunsberger-Reinhold, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Annika Bruna, Damien Carême, Clare Daly, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Nicolaus Fest, Evin Incir, Sophia in ‘t Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Fabienne Keller, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Pina Picierno, Birgit Sippel, Tineke Strik, Annalisa Tardino, Yana Toom, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Daniel Freund, José Gusmão, Rasa Juknevičienė, Beata Kempa, Matjaž Nemec, Janina Ochojska, Jan-Christoph Oetjen, Kostas Papadakis, Silvia Sardone, Paul Tang, Petar Vitanov, Axel Voss, Tomáš Zdechovský
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervangers (art. 209, lid 7)	Mathilde Androuët, Margrete Auken, Traian Băsescu, Tom Berendsen, Jarosław Duda, Rosa Estaràs Ferragut, Pär Holmgren, Andrey Kovatchev, Antonius Manders, Riho Terras

BIJLAGE: ENTITEITEN WAARVAN OF PERSONEN VAN WIE DE RAPPORTEUR VOOR ADVIES INPUT HEEFT ONTVANGEN

De rapporteur voor advies verklaart bij de opstelling van het advies voorafgaand aan de goedkeuring ervan in de commissie input te hebben ontvangen van de volgende entiteiten of personen:

Entiteit en/of persoon:
De rapporteur voor advies verklaart dat zij van geen enkele instantie of persoon input heeft ontvangen.

De bovenstaande lijst is opgesteld onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de rapporteur voor advies.

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

48	+
PPE	Traian Băsescu, Tom Berendsen, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Karolin Braunsberger-Reinhold, Jarosław Duda, Lena Düpont, Rosa Estaràs Ferragut, Andrey Kovatchev, Jeroen Lenaers, Antonius Manders, Nadine Morano, Janina Ochojska, Axel Voss, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
S&D	Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Matjaž Nemec, Pina Picierno, Birgit Sippel, Paul Tang, Petar Vitanov, Elena Yoncheva
Renew	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Jan-Christoph Oetjen, Maite Pagazaurtundúa, Yana Toom
Verts/ALE	Margrete Auken, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Daniel Freund, Pär Holmgren, Tineke Strik
ECR	Patryk Jaki, Assita Kanko, Beata Kempa

9	-
PPE	Rasa Juknevičienė, Riho Terras
ID	Mathilde Androuët, Annika Bruna, Nicolaus Fest, Tom Vandendriessche
The Left	Cornelia Ernst
NI	Kostas Papadakis, Milan Uhrík

5	0
ID	Silvia Sardone, Annalisa Tardino
The Left	Malin Björk, Clare Daly, José Gusmão

Verklaring van de gebruikte tekens:
+ : voor
- : tegen
0 : onthouding